

Ruotsinkielisen tulosalueen sopeuttaminen Vantaan kaupungin talouden tasapainottamis- ja velkaohjelmaan

Tausta

Vantaan kaupungin kaupunginvaltuusto päätti kokouksessaan 19.11.2012 vuoden 2013 talousarviosta sekä taloussuunnitelmasta vuosille 2013–2016. Samaan aikaan kaupunginvaltuusto myös hyväksyi talouden tasapainottamis- ja velkaohjelman vuosille 2013–2016. Tasapainottamis- ja velkaohjelma sisältää myös suunnitelman investointitasosta 10 vuodelle sekä investointien priorisointijärjestyksen. Säästötoimenpiteistä huolimatta kaupungin hyvinvointipalvelut säilyvät ja kaupunki vastaa vastaisuudessakin palveluvelvoitteistaan.

Ruotsinkielisen varhaiskasvatusta sekä perus- ja lukiokoulutusta järjestävän tulosalueen osalta velvoite tarkoittaa kaupunginvaltuuston talousarvion ja vuosien 2013–2016 taloussuunnitelman mukaan, että toiminta joudutaan vaihteittain sopeuttamaan sekä vuoteen 2016 mennessä rahoittamaan yhteensä noin 500 000 euroa pienemmällä rahamäärällä verrattuna tämän päivän kustannustasoon. Ruotsinkielistä palvelua kaikissa muodoissa tarjotaan kuitenkin myös vastaisuudessa sekä Länsi- että Keski-Vantaalla, kuten myös Itä-Vantaalla. Kaupungin kaikkia toiminta-alueita velvoitetaan uudelleen järjestämään toimintaansa, jotta pystytään ylläpitämään toimintaa joka myöntyy 1,5 % menokehitykseen vuosina 2013–2016. Vantaan uusi valtuusto päätti 17.6.2013, että kaupungin talouden tasapainottamis- ja velkaohjelma vuosille 2013–2016 toteutuu edellisen päätöksen mukaisesti.

Vantaan kaupungin opetustoimen ruotsinkielinen tulosalue on jo aikaisemmin päivittäisessä toiminnassaan ryhtynyt toimiin sopeuttaakseen toimintansa vuodelle 2013 ja sitä seuraaville vuosille annettuun budjettikehykseen mikä tarkoittaa, että henkilöstö- ja materiaalimenoja varten käytettävissä olevat varat vähenevät tulevina vuosina jyrkästi. Muun muassa vakansseja ei täytetä työntekijöiden siirtyessä eläkkeelle, resurssilastenhoitajien määrä päivähoidossa vähenee, erityisen tuen resurssikertoimista on päivähoidossa luovuttu ja koulujen opetustuntien määrää yleis- ja erityisopetuksessa on leikattu. Trollebon ja Håkansbölen päiväkodit yhdistettiin hallinnollisesti saman johtajan alaisuuteen. Materiaalikustannukset, palvelujen ostot sekä jatkokoulutusmenot on tulevina vuosina pidettävä minimitasolla. Koulukuljetukseen oikeuttavan matkan pituus on nostettu kolmesta kilometristä viiteen kilometriin.

Palveluverkkoselvitys

Lakisääteisen toiminnan ylläpitämisen turvaamiseksi ei voida enää nk. juustohöylämenetelmällä suorittaa lisää leikkauksia normaaliin toimintaan, jota kaupunki on velvoitettu ylläpitämään. Rakenteelliset muutokset toiminnassa sekä toimipisteissä ovat tarpeelliset. Tämä on myös syy miksi palveluverkkoselvitys tehtiin. Palveluverkkoselvitys tarkastelee toisaalta mitä olisi muutettavissa Vantaan ruotsinkielisen päivähoidon ja ruotsinkielisten koulujen palveluverkossa toiminnan tehostamiseksi vuosien 2013–2016 aikana, ja toisaalta mitä mahdollisesti olisi kehitettävissä pidemmällä aikavälillä, jotta tarpeisiin ja toimintaympäristön muutoksiin pystyttäisiin vastaamaan, joko erilaisilla alueellisilla ratkaisuilla, erinäisillä synergiaeduilla, tai päivähoidon ja koulun välisellä tehostetulla yhteistyöllä. Huolimatta mihin ratkaisuun päätöksentekijät päätyvät laissa säädetyn ruotsinkielisen päivähoidon, esikouluopetuksen ja peruskoulutuksen järjestäminen Vantaalla taataan. Päämääränä on, ettei kouluja suljeta. Tämä kuitenkin tarkoittaa, että muita rakenteellisia muutoksia toteutetaan. Lakkautettu päivähoidon yksikkö korvataan toisella päivähoitoyksiköllä samalla nk. suuralueella.

Kun palveluverkkoselvitys aloitettiin joulukuussa 2012 opetusviraston ruotsinkielinen tulosalue lähetti kaikille päivähoidon sekä koulujen huoltajille, vanhempain- eli Hem och skola-yhdistyksille, päiväkotien vanhempainyhdistyksille sekä koulujen johtokunnille lausunto- ja mielipidepyynnön koskien ruotsinkielisen tulosalueen palveluverkkoselvitystä ja suhteuttamista Vantaan kaupungin talouden tasapainottamis- ja velkaohjelmaan. Opetusvirastoon lähetettiin parisenkymmentä lausuntoa, joihin ruotsinkielinen jaosto on tutustunut keväällä 2013. Henkilökunta, lapset ja oppilaat ovat saaneet ilmaista mielipiteensä, tuoda esiin ideoita ja antaa lausuntoja sekä tehdä

ennakkotehtäviä ruotsinkielisen tulosalueen strategiapäiviä varten, jossa asiaa käsiteltiin ja joihin kaikkien yksiköiden

edustajat osallistuivat huhtikuussa ja syyskuussa 2013. Sen lisäksi ruotsinkielisen tulosalueen johtaja kiersi kaikissa yksiköissä, tapasi johdon ja keskusteli heidän kanssaan mahdollisista toimenpidevaihtoehdoista. Johtaja osallistui myös Kyrkobyn koulun vanhempainiltaan 12.9.2013, jossa haasteet ja vaihtoehdot toimenpiteiksi esiteltiin.

Opetuslautakunnan ruotsinkielinen jaosto on kokouksissaan käsitellyt Vantaan kaupungin talouden tasapainottamis- ja velkaohjelmaa sekä palveluverkkoselvitystä päätöspykälillä, kuten tiedotusasioina, tai keskustelutilaisuuksina, joissa asiaa esittelemässä opetustoimen apulaiskaupunginjohtaja Elina Lehto-Häggroth, ruotsinkielisen tulosalueen johtaja Berndt-Johan Lindström sekä varhaiskasvatuksen päällikkö Lena Karlsson. Asia on ollut esillä jaoston kokouksissa 15.1, 26.2, 9.4, 28.5 ja 3.9.2013. Valmiin palveluverkkoselvityksen luonnos sekä lausuntopyyntö lähetettiin 20.11.2013 myös kaikille huoltajille, Hem och skola-yhdistyksille, päiväkotien vanhempainyhdistyksille sekä henkilökunnalle ennen opetuslautakunnan ruotsinkielisen jaoston kokousta 9.12.2013. Opetustoimen apulaiskaupunginjohtaja Elina Lehto-Häggroth sekä ruotsinkielisen tulosalueen johtaja osallistuivat myös Hem och skola-yhdistyksen järjestämään Kyrkobyn koulun tulevaisuutta koskevaan keskustelutilaisuuteen 27.11.2013.

Palveluverkkoselvitykseen (liitteenä) sisältyy tietoja Vantaan kaupungin talouden tasapainottamis- ja velkaohjelman suhteuttamisvaatimuksista, tulosalueen esittelyt perustietoineen ja volyymeineen, kartat joista ilmenee yksikköjen sijainti sekä lasten ja oppilaiden kotiosoitteet, ruotsinkielisten kaupungin eri alueilla sijaitsevien koulu- ja päivähoitokeskusten toiminta-ajatuksen pohjalta tehdyt laskelmat, toimenpiteiden kielteisten seurausten vaikutusten arviointi sekä loppupäätelmät, jossa kolme eri toimenpidevaihtoehtoa Vantaan kaupungin talouden tasapainottamis- ja velkaohjelmaan suhteuttamisen noudattamiseksi.

Toimenpideohjelman toimeenpanoehdotus:

Kuten on aikaisemmin mainittu ruotsinkielinen tulosalue on jo toteuttanut osan Vantaan kaupungin vuoden 2013 talouden tasapainottamis- ja velkaohjelmaan suhteuttamisesta ja saavuttanut kaupunginvaltuuston sille annetun noin 210 000 euron vaatimuksen. Sen lisäksi päivähoidon vuosina 2014–2016 käyttämien ostopalvelujen osuus vähenee, jonka johdosta päivähoito tänä aikana voidaan järjestää 130 000 euron verran pienemmällä rahoituksella. Lisäksi taloutta suhteutetaan rakenteellisiin toimenpitein kouluissa vuosina 2015–2016, jolloin menot vähenevät 100 000–120 000 euroa ryhmien kokoonpanoja muuttamalla. Tämän lisäksi esikoulun ja koulun uudelleenjärjestelyt liitteenä olevan selvityksen vaihtoehtojen a, b ja c mukaisesti tuovat säästöä 95 000–120 000 euroa, riippuen minkä vaihtoehdon kannalle päädytään.

Oppilaaksiottoalueen muuttaminen

Ruotsinkielisen peruskouluopetuksen oppilaaksiottoalueet muutetaan siten, että oppilaaksiottoalueiden määrä vähenee neljästä kolmeen, mikä ohjaa esikoulun ja koulun valintaa. Kaikki olemassa olevat ruotsinkieliset koulut Vantaalla ovat oppilaita täynnä ja niitä tarvitaan myös tilanteessa jolloin oppilasmäärä kasvaa, ilman että sen sijaan jouduttaisiin lähitulevaisuudessa investoimaan uusiin koulurakennuksiin. Oppilaaksiottoalue muutettaisiin siten, että Dickursbyn ja Kyrkobyn koulujen alueet yhdistettäisiin ja Dickursbyn koulun oppilaaksiottoalueen ja Västersundomin oppilaaksiottoalueen raja siirrettäisiin vähän lännemmäksi Lahdenväylälle asti, poikkeuksena Vantaan koillisosa, jossa raja kulkisi ja Västersundomin oppilaaksiottoalue loppuisi missä Lahdenväylä ja Sipoon raja kohtaavat. Jokivarsi ja Nikinmäki kuuluisivat siis edelleen Dickursbyn koulun oppilaaksiottoalueeseen. Tällä tavoin Hakunilassa saman bussilinjan 88 varrella asuvat oppilaat voisivat jatkaa matkaansa samaan Västersundomin kouluun.

Tämä tasaisi myös jonkin verran esikouluryhmien kokoa Västersundomin ja Dickursbyn välillä, jolloin liian suuren esikouluikäisen määrän riski Dickursbyn koulussa joskus tulevaisuudessa vähenisi.

Perinteisesti esikoululapset ja koulujen oppilaat ovat Dickursbyn ja Kyrkobyn oppilaaksiottoalueiden välillä liikkuneet molempiin suuntiin ja jo tänään monet oppilaat käyvät koulua eri alueella kuin missä asuvat. Dickursbyn koulun johtajaopettaja jää myös eläkkeelle keväällä 2014, jolloin olisi luontevaa hakea virkarehtoria molempia kouluja varten sen sijaan että molemmissa kouluissa olisi omat johtajaopettajat.

Esikoulun ja perusopetuksen uudelleenjärjestely

Vaihtoehto a)

Koulujen yhteinen esikoulu sijaitsisi Dickursbyn koulussa ja lapset, joiden lähikoulu on Kyrkoby skola, jatkaisivat Dickursbyn esikouluvuoden jälkeen koulunkäyntinsä Kyrkobyn koulussa. Kaikki ne enintään 12 lasta, jotka voivat aloittaa koulunkäyntinsä Kyrkobyn koulussa olisivat jo Dickursbyn koulussa samassa esikouluryhmässä ja ryhmää opettaisi Kyrkobyn koulun nykyinen esikouluopettaja. Yhteinen rehtori vastaisi toiminnan koordinoimisesta sekä esikoulun ja alueen koulun oppilasvalinnasta. Tämän lisäksi esikoulun ja koulun yhdyssiteenä toimisi esikouluopettaja, jolla Kyrkobyn koulun hyvä tuntemus.

Voidaan sanoa, että ruotsinkielisissä esikoulupaikoissa on tänään ylikapasiteettia, koska monen vuoden ajan on neljässä koulussa ollut viisi tai kuusi esikouluryhmää, toisin sanoen kaikissa neljässä koulussa. Johtuen pitkistä välimatkoista harvojen ruotsinkielisten koulujen välillä tämä on osittain välttämätöntä, jottei matka esikouluun olisi kohtuuttoman pitkä, mutta sopivien ryhmien muodostaminen on silti tarpeellista korkealaatuisen esikoulutoiminnan järjestämisen kokonaisnäkökulmasta katsoen, sekä koko kunnan muun opetustoiminnan järjestämisen kannalta, käytettävissä olevat resurssit huomioiden. Esikoulutoiminnan ylläpitäminen 5–6 ryhmän voimin, joissa esikoulupaikat 100–120 lapselle, ei ole mahdollista toiminnassa, jossa esikoulupaikkojen tarve normaalisti on 70–90 esikoulupaikkaa.

Jotta olisi mahdollista vähentää esikouluryhmien määrää täytyy toimintaa järjestää niissä toimipisteissä, jossa on mahdollista joustavasti muodostaa yksi tai kaksi rinnakkaista ryhmää paikkaa vuosittain hakeneiden lasten kokonaismäärästä riippuen. Näiden tarjoaman kokonaispaikkamäärän tulee kuitenkin vastata tarvetta, eli jos jatkossa on yksi ryhmä vähemmän muiden yksiköiden tulee pystyä lisäämään lapsimäärää olemassa olevissa ryhmissä ja tilojen tulee olla riittävät.

Keski-Vantaalla toimintaa voisi keskittää Dickursbyn koulu- ja päivähoitokeskukseen, jossa tilojen suhteen on mahdollista järjestää esikouluopetusta kahdessa rinnakkaisryhmässä. Mårtensdalin koulun lapsimäärä on myös ollut niin suuri, että viime vuosina on järjestetty kaksi ryhmää, ja sieltä on myös pisimmät etäisyydet muihin kouluihin. Västersundomin koululla on myös mahdollista kasvattaa esikouluryhmän kokoa 10–12 lapsesta vuodessa aina 20 lapseen asti, kun taas Kyrkobyn koululla ei ole mahdollista järjestää esikouluopetusta ja siihen kuuluvaa täydentävää päivähoitoa kuin enintään 12 lapselle. Esikoulutoiminnan lakkauttaminen nimenomaan Kyrkobyn koulussa olisi tässä tilanteessa tarpeenmukaisinta siitä syystä, ettei koulu pysty vastaanottamaan lisää esikoululaisia jos esikoulutoiminta lakkaisi jossain toisessa koulussa.

Järjestelyssä, jossa Keski-Vantaan esikoulu keskitettäisiin Dickursbyn kouluun ja päiväkotiin, Dickursbyhyn muuttaisi vakinainen henkilökunta, joka tulisi Seurelta määrääjäksi palkattujen työntekijöiden tilalle. Näiden kolmen henkilöresurssin henkilöstökulut ovat kahden viimeisen lukuvuoden aikana olleet 95 000–100 821 euroa vuodessa. Jatkossa pyrittäisiin, huoltajien niin toivoessa, tarjoamaan Kyrkobyn ja Aviapoliksen alueelta tuleville päiväkotikäisille lapsille päivähoitopaikka Dickursbyn päiväkodista, jotta välttyttäisiin monelta vaihdolta saman lapsen kohdalla päivähoitosta ja esikoulusta kouluun vievällä oppipolulla.

Vaihtoehto b)

Jos esikoulutoimintaa ei siirretä Kyrkobyn koulusta Dickursbyn kouluun täytyisi sen sijaan siirtää esikoululaisia Dickursbyn koulusta Kyrkobyn kouluun, jotta saisimme tarkoituksenmukaiset samankokoiset ryhmät sekä toiminta tehostuisi. Siinä tapauksessa Kyrkobyn koulun esikouluryhmä koostuisi 20 lapsesta, mikä taas johtaa siihen että jouduttaisiin luopumaan yhdistettyjen ryhmien periaatteesta koska yhdistettyä 40 oppilaan luokkaa ei voida muodostaa. Kyrkobyn koulussa on ainoastaan kolme luokkahuonetta, mikä johtaisi siihen että vuosiluokat 3–6 jouduttaisiin siirtämään Dickursbyn kouluun, jossa tällöin siirryttäisiin yhä suuremmassa määrin muodostamaan yhdistettyjä luokkia jos tähän ratkaisuun päädytään. Myös tässä mallissa Kyrkobyn koulu ja Dickursbyn koulu muodostaisivat yhteisen yksikön, jossa yhteinen rehtori. Jotkut oppilaat, jotka nyt asuvat Dickursbyn alueella, kävisivät ensin esikoulua sekä 1–2 luokkaa Kyrkobyssa, josta he sitten siirtyisivät takaisin Dickursbyn kouluun. Tämä koskettaisi 8–10 oppilasta niiden 10–12 Kyrkobyn alueella asuvan oppilaan lisäksi, mikä myös tavallisesti on se määrä joka hakee esikoulupaikkaa Kyrkobyn koulusta. Esikoulusta ei aiheudu kustannuksia koulukuljetuksista, koska noin 90 % esikoululaisista tarvitsee myös täydentävää päivähoitoa eivätkä siten ole oikeutettuja koulukuljetukseen. Vuosiluokilla 1–2 saattaa sensijaan syntyä koulumatkakustannuksia näistä lapsista. Samaten syntyisi koulumatkakustannuksia osalle lapsista vuosiluokilla 3–6, joita kuljetettaisiin Kyrkobyn alueelta Dickursbyn kouluun. Kyseessä saattaa olla 20–30 koulukyytiin oikeutettua lasta, jolloin arvioidut kustannukset olisivat vajaat 10 000 euro vuodessa. Kokonaissäästöä syntyisi reilut 100 000 euroa vuodessa.

Vaihtoehto c)

Kolmantena vaihtoehtona olisi, että Kyrkoby skola ja Dickursby skola edelleen muodostaisivat yhteisen yksikön ja että molempien alueiden kaikki viides- ja kuudesluokkalaiset kävisivät jatkossa koulua Kyrkobyn koulussa. Määrätyssä kehitysvaiheessa olevat lapset saisivat käydä koulua ikäistensä kanssa 3–4 opetusryhmässä Kyrkobyn koulussa, välietappina tiellä kohti 7–9 vuosiluokkaa samassa kylässä sijaitsevassa Helsingeskolassa. Yhteistyö Helsingeskolan kanssa jatkuisi kuten tähänkin asti, eli yhteinen henkilökunta, liikunta- ja veistostilat jne. Esikoulun optimoinnin ohella tässä mallissa poistuisi myös Dickursbyhyn määrääjäksi palkatun opettajan paikka kun vuosiluokkia yhdistettäisiin Dickursbyssä. Koulukuljetukset kasvaisivat luultavasti tässäkin mallissa kun siirtoja Kyrkobystä Dickursbyhyn olisi vuosiluokilla 1–4 ja uudelleen toiseen suuntaan vuosiluokilla 5–6. Kokonaissäästöt laskisivat täten noin 100 000 euroon.

Vaikutusten arviointi: uudelleenjärjestelyjen ja velkaohjelman toimeenpanon kielteiset vaikutukset

Jokainen muutos kaikissa malleissa johtaa joka tapauksessa alueen palvelujen huononemiseen. Huoltajien kuljetus- ja saattamismatkat pitenevät kun he vievät lapsensa esikouluun, ja ajallisesti perheiden arjen hoitaminen ja koordinoiminen vaikeutuu. Nuoremmille esikoulunsa aloitteleville sisaruksille saattaa tuntua turvattomalta kun eivät vanhemmat sisarukset ole esikouluaikana samassa koulussa. Toimenpiteet, jotka johtavat palvelujen huononemiseen, saattavat johtaa siihen että kaupunkia pidetään vähemmän houkuttelevana asuinpaikkana lapsiperheille ja saattaa vaikuttaa muuttohalukkuuteen, tai vaihtoehtoisesti kaupunki menettää veronmaksajia näiden muuttaessa kaupungista pois.

Opetusvirastoon lähetettiin viisi kirjelmää vastauksena selvitystä koskevaan lausuntopyyntöön. Näistä kaksi tulivat huoltajilta, yksi vastaus Dagvårdsföreningen Fyndet rf:ltä, yksi yhdistykseltä Hem och skola vid Kyrkoby skola ja yksi vastaus Ruotsalaisen kansanpuolueen kunnallisjärjestöstä. Lausunnot löytyvät luottamushenkilöiden extranetiltä ja ne käsitellään kokouksessa.

Extranetillä olevat asiakirjat:

Ruotsalaisen kansanpuolueen kunnallisjärjestön
lausunto
Hem och skola vid Kyrkoby skola:n lausunto
Dagvårdsföreningen Fyndet rf:n lausunto
Huoltajien lausunto

Liite: Ruotsinkielisen tulosalueen palveluverkkoselvitys

Lisätietoja: Berndt-Johan Lindström, puh. (09) 83922859, etunimi.sukunimi@vantaa.fi

Opetuslautakunnan ruotsinkielinen jaosto 9.12.2013 § 10

Ruotsinkielisen tulosalueen johtajan esitys:

Päätetään, että:

- a) Kyrkobyn koulun esikoulutoiminta lakkaa 1.8.2014 lähtien, liitteenä olevan palveluverkkoselvityksen vaihtoehdon a mukaisesti.
- b) Kyrkobyn koulun ja Dickursbyn koulun oppilaaksiottoalueet yhdistetään, lukuun ottamatta Lahdenväylän itäpuolella sijaitsevaa osaa Dickursbyn koulun oppilaaksiottoalueesta, joka vastaisuudessa kuuluisi Västersundomin koulun oppilaaksiottoalueeseen, lukuun ottamatta Vantaan koillisosaa, jossa raja kulkisi ja Västersundomin oppilaaksiottoalue loppuisi missä Lahdenväylä ja Sipoon raja kohtaavat.
- c) Dickursbyn koulu ja Kyrkobyn koulu yhdistetään ja jatkavat yhteisenä yksikkönä yhteisellä rehtorilla kahdessa eri toimintaosoitteessa omilla koulukohtaisilla nimillään. Dickursbyn koulu ylläpitää esikoulutoimintaa ja täydentävää päivähoitoa sekä opetusta vuosiluokille 1–6 ja Kyrkobyn koulussa opetetaan vuosiluokat 1–6.
- d) Dickursbyn koulun johtajaopettajan vakanssi (vakanssi nro 800681); luokanopettaja, jolla johtajatehtäviä, muutetaan virkarehtorivakanssiksi 1.8.2014 lähtien vastuualueenaan Dickursbyn ja Kyrkobyn koulut.

Päätös:

Opetuslautakunnan ruotsinkielinen jaosto päätti, että:

- a) Kyrkobyn koulun esikoulutoiminta lakkaa 1.8.2014 lähtien, liitteenä olevan palveluverkkoselvityksen vaihtoehdon a mukaisesti.
- b) Kyrkobyn koulun ja Dickursbyn koulun oppilaaksiottoalueet yhdistetään, lukuun ottamatta Lahdenväylän itäpuolella sijaitsevaa osaa Dickursbyn koulun oppilaaksiottoalueesta, joka vastaisuudessa kuuluisi Västersundomin koulun oppilaaksiottoalueeseen, lukuun ottamatta Vantaan koillisosaa, jossa raja kulkisi ja Västersundomin oppilaaksiottoalue loppuisi missä Lahdenväylä ja Sipoon raja kohtaavat.
- c) Dickursbyn koulu ja Kyrkobyn koulu yhdistetään ja jatkavat yhteisenä yksikkönä yhteisellä rehtorilla kahdessa eri toimintaosoitteessa omilla koulukohtaisilla nimillään. Dickursbyn koulu ylläpitää esikoulutoimintaa ja täydentävää päivähoitoa sekä opetusta vuosiluokille 1–6 ja Kyrkobyn koulussa opetetaan vuosiluokat 1–6.
- d) Dickursbyn koulun johtajaopettajan vakanssi (vakanssi nro 800681); luokanopettaja, jolla johtajatehtäviä, muutetaan virkarehtorivakanssiksi 1.8.2014 lähtien vastuualueenaan Dickursbyn ja Kyrkobyn koulut.
- e) ruotsinkielistä tulosaluetta pyydetään selvittämään mahdollisuutta siirtää esikoulu hallinnollisesti päivähoidon alaisuuteen.